

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Już ponad 200 tys. dzieci i młodzieży z Ukrainy uczy się w polskich szkołach - 152 tys. to chłopcy i dziewczęta uciekające przed wojną w Ukrainie, a 51 tys. to migranci przybyli do Polski przed lutym 2022 roku.

Wprowadzenie we wrześniu 2024 obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku szkolnym¹ spowodowały **wzrost liczby uczennic i uczniów w polskim systemie edukacji o ponad 18 tys.** Jest to wzrost znacznie mniejszy niż prognozowany przez MEN oraz organizacje i instytucje wspierające włączenie uchodźców z Ukrainy do polskiego systemu edukacji.

Wzrost liczby uczniów jest rozłożony nierównomiernie. W szkołach podstawowych jest to wzrost tylko o 6,8 tys. osób, czyli ok. 6% w stosunku do poprzedniego roku szkolnego (w sumie 112,5 tys. uczniów). W szkołach średnich zaś jest to przyrost o 11,2 tys., czyli aż 40% w stosunku do poprzedniego roku szkolnego (w sumie 39,8 tys.).

W szkołach podstawowych **największe wzrosty liczby uczniów obserwujemy w klasach od V do VIII, zaś w szkołach średnich w klasie II i III.** Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że są to uczniowie, którzy wcześniej uczyli się online w systemie ukraińskim lub którzy pozostawali poza systemem edukacji.

Około 22,4 tys. (ok. 15%) uczniów uchodźców z Ukrainy, którzy obecnie uczą się w polskich szkołach to uczniowie nowo zapisani (nie uczący się na zakończenie poprzedniego roku szkolnego w żadnej placówce polskiego systemu edukacji). Można założyć, że większość z nich weszła do systemu edukacji, ponieważ nie mieli już możliwości kontynuowania obowiązku szkolnego w ukraińskim systemie online.

Porównanie danych SIO i ZUS, choć obarczone ograniczeniami wynikającymi z odmiennych metod zbierania danych przez obie instytucje, pokazuje, że liczba uczniów, na których pobierane jest świadczenie 800+ jest prawie równa liczbie dzieci w systemie edukacji. **Można więc założyć, że dzieci z rodzin z Ukrainy, które pobierają 800+ uczą się w polskiej szkole.**

Wzrost liczby wypłacanych świadczeń 800+ (w porównaniu z marcem 2024) obserwujemy głównie wśród nastolatków - powyżej 15 roku życia, w tej grupie wydaje się też najwięcej nowych numerów PESEL. Prawdopodobnie wzrost ten można częściowo przypisać nastoletnim chłopcom, którzy próbują ustabilizować swoją sytuację w Polsce, w obawie przed byciem objętym zakazem opuszczania Ukrainy przez mężczyzn w wieku od 18 do 60 lat.

Obecność uczennic i uczniów z Ukrainy w polskim systemie edukacji jest powszechna - uczą się w 58% polskich szkół (prawie 12,5 tys.). W obecnym roku szkolnym uczniowie z Ukrainy

¹ Warto zauważyć, że zgodnie z nowym prawem uczniowie ostatniej klasy ukraińskiego systemu edukacji online są zwolnieni z obowiązku szkolnego w polskim systemie edukacji.

pojawił się w dodatkowych 335 szkołach, w których nie byli obecni w zeszłym roku szkolnym.

Około 70 proc. uczniów uchodźców z Ukrainy pobierających naukę w szkołach średnich uczy się w technikumach lub szkołach branżowych. Jest to o ok. 15 punktów procentowych więcej niż w przypadku uczniów polskich. Może to być efektem decyzji samych uczniów, którzy chcą szybciej zdobyć zawód i wejść na rynek pracy lub niezamierzonym efektem selekcji po egzaminie ósmoklasisty, którego zakres dostosowań dla uczniów z Ukrainy w poprzednim roku szkolnym nadal był niewielki.

Tylko 2,4% uczniów uchodźców z Ukrainy uczy się w oddziałach przygotowawczych. - w czterech województwach nie funkcjonuje żaden tego typu oddział. Tymczasem oddziały przygotowawcze stanowią ważny element przygotowania polskiego systemu edukacji na ewentualność przyjazdu do Polski nowych uchodźców, wynikającego z dalszej eskalacji wojny w Ukrainie lub konfliktów w innych krajach.

Mimo zmian w prawie oświatowym - zmniejszenia liczby godzin j. polskiego jako obcego nauczanego w tygodniu z 6 do 4 w celu zachęcenia uczniów do uczestnictwa - ponownie spadła liczba uczniów uchodźców korzystających z tej formy wsparcia. Tylko nieco ponad 42% uczniów uchodźców z Ukrainy uczy się j. polskiego jako obcego (spadek z prawie 60%). Tymczasem znajomość j. polskiego jest warunkiem sukcesu edukacyjnego w polskim systemie oraz sukcesu integracji. Ta zmiana powinna zaskakiwać i niepokoić. Zamiast stopniowego wzrostu zainteresowania tymi lekcjami widzimy wahania liczby uczestniczących uczniów między semestrami roku szkolnego. Konieczne jest poznanie powodów tej sytuacji i podjęcie działań zmierzających do upowszechnienia tych zajęć.